

GRUND- OG NÆRHEDSNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

Europa-Kommissionens detailhandelsmeddelelse: En europæisk detailsektor, der er tilpasset det 21. århundrede (KOM(2018) 219)

Nyt Notat

1. Resumé

Europa-Kommissionen (herefter Kommissionen) har ved KOM(2018) 219 af 19. april 2018 fremsendt meddelelsen "En europæisk detailsektor, der er tilpasset det 21. århundrede". Meddelelsen er en opfølgning på Kommissionens indre markedsstrategi fra 2015, hvor Kommissionen forpligtigede sig til at fastlægge bedste praksis for at forbedre rammevilkår for etablering og drift af detailhandelsbutikker.

Kommissionen har udviklet en indikator for, hvor restriktive medlemsstaterne er i forhold til henholdsvis etablering og drift af detailhandel. Ifølge indikatoren er Danmark blandt de mere restriktive medlemsstater, hvad angår etablering af detailhandel. Danmark er derimod blandt de mindre restriktive medlemsstater, når det kommer til restriktioner på drift af detailhandel.

Af positive tiltag i Danmark fremhæver Kommissionen bl.a. moderniseringen af den danske planlov, som forhøjer og fjerner areallofter for henholdsvis dagligvare- og udvalgswarebutikker. Kommissionen fremhæver også, at Danmark har gjort det muligt for andre end apoteker at sælge ikke-receptpligtig medicin.

Regeringen støtter Kommissionens ambition om at forbedre rammevilkårene for den europæiske detailsektor og øge produktiviteten bl.a. ved at sætte fokus på de digitale muligheder. Det er bl.a. også baggrunden for moderniseringen af den danske planlov samt nedsættelsen af regeringens vækstteam for handel og logistik. Regeringen lægger vægt på, at det er medlemsstaternes kompetence at fastlægge rammerne for etablering og drift af detailhandel i overensstemmelse med EU-retten.

2. Baggrund

Kommissionen har ved KOM(2018) 219 af 19. april 2018 fremsendt meddelelsen ”En europæisk detailsektor, der er tilpasset det 21. århundrede”. Meddelelsen er modtaget i dansk sprogversion den 25. april 2018. Meddelelsen er en opfølgning på Kommissionens indre markedsstrategi fra 2015, hvor Kommissionen forpligtigede sig til at fastlægge bedste praksis for at forbedre rammevilkår for etablering og drift af detailhandelsbutikker. Meddelelsen komplementerer øvrige initiativer under indre markedsstrategien, såsom forordning om imødegåelse af geoblokering og forslaget om kontrakter vedrørende digitalt indhold. Endvidere skal meddelelsen ses i forlængelse af Kommissionens strategi for det digitale indre marked, der bl.a. skal bidrage til at fremme grænseoverskridende e-handel.

3. Formål og indhold

Meddelelsen har til formål at bidrage til at udnytte det fulde potentiale i den europæiske detailhandelssektor ved at identificere bedste praksis for regulering af sektoren. Kommissionen påpeger, at sektoren sakker bagud mht. produktivitet i sammenligning med detailsektoren i Canada, Japan, Australien og USA. Meddelelsen sætter særligt fokus på behovet for at forbedre rammevilkårene for de fysiske butikker, så de kan konkurrere med e-handelsbutikker, hvor forbrugeren fx kan handle døgnet rundt.

Kommissionen fremhæver, at en indsats for at fjerne restriktioner for drift og etablering af detailhandel kan styrke produktiviteten og konkurrencen i sektoren. Det kan være med til at sikre mere innovative virksomheder, lave priser og bedre udvalg for forbrugerne samt øget beskæftigelse.

Etableringsrestriktioner

Med meddelelsen ønsker Kommissionen at bane vej for en lettere adgang til etablering af detailhandelsvirksomhed i EU, da hurtig adgang til markedet er afgørende for detailbutikkernes opstart og senere levedygtighed. Kommissionen påpeger, at det i mange medlemsstater er de regionale eller lokale myndigheder, der sætter rammerne for etablering af detailhandel, hvilket kan betyde, at detailvirksomheder skal forholde sig til flere forskellige regelsæt.

Kommissionen fremhæver, at i og med at den fysiske planlægning for byerne og det åbne land sætter rammen for etablering af detailhandel, skal sådanne regler være i overensstemmelse med servicedirektivet. Under servicedirektivet har medlemsstaterne mulighed for at sætte rammer for etablering af detailhandelsvirksomheder med henvisning til offentlige interesser om fx bevarelse af en levende bymidte og beskyttelse af miljøet. Kommissionen understreger imidlertid, at regler for etablering af detailhandelsvirksomhed skal være proportionale i forhold til det tilstræbte mål.

Som bedste praksis for at mindske etableringsrestriktioner peger Kommissionen på medlemsstater, der ikke anvender økonomiske data om fx markedsefterspørgsel ved vurdering af tilladelse til etablering; ikke begrænser butikksformater og varesortiment; samt ikke fastsætter areallofter for detailhandelsvirksomheder og ikke reserverer særligere arealer til salg af specifikke varer. Som et eksempel på et positivt tiltag fremhæver Kommissionen bl.a. moderniseringen af den danske planlov, som forhøjer og fjerner areallofter for henholdsvis dagligvare- og udvalgswarebutikker.

Etableringsprocedurer

Meddelelsen fremhæver, at fysiske detailhandelsvirksomheder skal gennemgå langvarige procedurer i forbindelse med etablering. Kommissionen opfordrer derfor medlemsstaterne til at foretage administrative simplificeringer og forbedre det administrative samarbejde mellem de nationale myndigheder og europæiske kontaktpunkter. Kommissionen minder derudover om de nationale kontaktpunkters forpligtigelse (i Danmark "Business in Denmark") til at gøre information om nationale krav og procedurer let tilgængelig samt at muliggøre, at tjenesteydere herunder detailvirksomheder kan gennemføre de nødvendige etableringsprocedurer elektronisk.

Driftsrestriktioner

Detailsektoren kan være begrænset af driftsrestriktioner såsom regler for åbningstider, udsalgsperioder og salgskanaler. Nationale begrænsninger er ofte begrundet i offentlige interesser såsom beskyttelse af medarbejdere, forbrugere, miljøet eller den offentlige sundhed.

Den voksende e-handel bevirker, at forbrugsvaner er under transformation, idet forbrugerne handler på alle tidspunkter af døgnet og i stigende grad på tværs af grænser. I det lys opfordrer Kommissionen medlemsstaterne til at vurdere behovet for at modernisere lovgivningsrammen for driften af detailhandelssektoren for at mindske ulige konkurrencevilkår. Medlemsstaterne tilskyndes yderligere til at sikre en lige konkurrencesituation for små detailhandlere, som givet deres begrænsede ressourcer ofte oplever større udfordringer forbundet med tilpasning til de digitale udviklingstendenser.

Kommissionen fremhæver som bedste praksis for at mindske driftsrestriktioner eksempler på medlemsstater, der har liberaliseret reglerne for udsalgsperioder, åbningstider samt løftet begrænsninger på salgskanaler og fjernet detailhandelsspecifikke skatter. Kommissionen fremhæver i den sammenhæng, at Danmark har gjort det muligt for andre end apoteker at sælge ikke-receptpligtig medicin.

Fair og effektive forsyningskanaler

Meddelelsen anfører ligeledes behovet for at sikre fair og effektive forsyningskæder. I den forbindelse understreger Kommissionen, at medlemsstaterne ikke bør forhindre kontaktpraksisser mellem detailhandlere og leve-

randører, der har til hensigt at drage fordel af et gensidigt samarbejde på tværs af EU's grænser. Kommissionen vil i den sammenhæng foretage yderligere undersøgelser af konsekvenserne og omfanget af territoriale begrænsninger på forsyningskæder, der fører til markedssegmentering, lavere konkurrence og ultimativt højere priser for forbrugerne.

Kommissionen vil i det lys se på, om der er behov for yderligere tiltag til at sikre bedre forhold for detailhandlers parallelimport af varer. Kommissionen fremhæver som bedste praksis, at detailhandlere frit bør kunne vælge, hvor de indkøber deres varer, uden skelen til i hvilken medlemsstat leverandøren er etableret. Kommissionen påpeger i den sammenhæng, at Tjekkiet og Slovakiet har fjernet krav om, at visse detailhandlere skal oplyse andelen af omsætningen, der angår salg af varer, der er indkøbt eller produceret nationalt.

Lavere efterlevelsomkostninger

Endelig peger Kommission på efterlevelsomkostningerne for sektoren, der udgør mellem 0,4-6 pct. af detailhandelsvirksomhedernes årlige omsætning og ofte rammer skævt i forhold til de små detailhandelsvirksomheder. For at mindske detailhandelsvirksomhedernes efterlevelsomkostninger tilskyndes medlemsstaterne til at gøre deres lovgivning målrettet, evidensbaseret og tydelig. Mindre kompliceret lovgivning, mere strømlinede inspektioner samt vejledning skal frigøre ressourcer til virksomhedernes kerneopgaver og innovative tiltag.

Restriktivitetsindikatoren

Kommissionen har udviklet en indikator for, hvor restriktive medlemsstaterne er i forhold til henholdsvis etablering og drift af detailhandel. Indikatoren skal fungere som et dynamisk værktøj til at følge udviklingen i medlemsstaternes regulering af detailsektoren

Ifølge Kommissionens indikator for restriktioner for etablering af detailhandel indtager Danmark en 23. plads ud af de 28 medlemsstater. Danmark vurderes dermed som blandt de mere restriktive medlemslande i forhold til etablering af detailhandel.

Hvad angår restriktioner for drift af detailhandel, indtager Danmark en 7. plads ud af de 28 medlemsstater. Danmark vurderes dermed som blandt de mindre restriktive medlemslande i forhold til drift af detailhandel.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet har endnu ikke udtalt sig om meddelelsen.

5. Nærhedsprincippet

Ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Meddelelsen har ikke lovgivningsmæssige konsekvenser.

Økonomiske konsekvenser

Meddelelsen har ikke samfundsøkonomiske, statsfinansielle eller erhvervsøkonomiske konsekvenser.

Andre konsekvenser og beskyttelsesniveauet

Meddelelsen har ikke betydning for beskyttelsesniveauet i Danmark.

8. Høring

Kommissionens detailhandelsmeddelelse er sendt til høring i EU-specialudvalget for konkurrenceevne, vækst og forbrugerspørgsmål den 25. april 2018 med frist for bidrag den 9. maj 2018. Der er modtaget hørings-svar fra Dansk Erhverv.

Generelle bemærkninger

Dansk Erhverv (DE) hilser Kommissionens meddelelse velkommen og ser overordnet set positivt på de toner, der slås an i denne. DE finder det afgørende, at der sættes ind for at fjerne barrierer i det indre marked – både dem der nævnes i meddelelsen og andre. DE er enige i, at detailhandelsmarkedet er et nøgleområde for at sikre innovation, vækst, jobs og forøget produktivitet i EU.

DE fremhæver, at detailhandelen i vid udstrækning hæmmes af den samlede mængde af regulering. DE bemærker, at den europæiske detailhandel i vid udstrækning er i international konkurrence med online detailhandel i tredjelande, hvor det er afgørende, at der sikres en fair konkurrence i forhold til regulering og håndhævelse af lovgivning, som bl.a. sikrer forbrugerrettigheder og produktsikkerhed generelt.

Specifikke bemærkninger

DE gør opmærksom på, at hverken forordning om imødegåelse af geoblokering eller forslaget om kontrakter vedrørende digitalt indhold vil gøre nogen positiv forskel i forhold til at sikre mere handel på tværs af EU eller vækst og jobs i sektoren.

DE støtter øget fokus på digitale kompetencer og uddannelse til fremtidens arbejdsmarked. DE støtter derudover, at der sikres reel markedsadgang og så få restriktioner som muligt ved etablering af virksomheder i andre lande – sådan som det også var intentionen med servicedirektivet. DE støtter end-

videre, at der fokuseres på at håndhæve de eksisterende regler fremfor at skabe nye.

DE støtter kontraktfriheden og er af samme grund kritisk overfor indgreb, der forbyder konkrete kontraktmodeller eller aftaletyper (sådan som Kommissionen har foreslået for fødevareforsyningskæden). Derfor er det glædeligt, at Kommissionen fastslår, at man ikke bør forhindre kontraktpraksisser, der kan være gensidigt fordelagtige for begge parter i en transaktion. DE håber, at dette princip vil blive fastholdt og udbredt til også at omfatte fødevareforsyningskæden.

Restriktivitetsindikatoren

DE kan ikke genkende det billede, der gives af mulighederne for at etablere en detailhandelsvirksomhed i. I forhold til etablering af detailhandel vurderes Danmark at have den 6. ringeste score (eller nummer 23 ud af 28 EU-lande). DE fremhæver, at Verdensbanken er helt uenig, hvad angår generelle erhvervsvilkår og placerer Danmark tredjebedst i verden og bedst i Europa (<http://www.doingbusiness.org/rankings>). Også på Verdensbankens specifikke indikator om etablering ("starting a business") scorer Danmark bedre end de fleste EU-lande.

DE bemærker, at der i denne sammenhæng er tale om en indikator, der er sammensat af flere underdele, som er vægtet forskelligt. Udregningsmetoden fremgår, at det medfølgende arbejdsrapport fra Kommissionen (SWD (2018) 237). Dansk Erhverv er uenig, i at det er meningsfuldt at opgøre lukketheden af et nationalt marked på denne måde. Det kan potentielt være interessant over tidsserier, men som sammenligning mellem lande giver opgørelsen ikke mening.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er ikke kendskab til andre landes holdning.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen støtter Kommissionens ambition om at forbedre rammevilkårene for den europæiske detailsektor og øge produktiviteten bl.a. ved at sætte fokus på de digitale muligheder. Det er bl.a. baggrunden for moderniseringen af den danske planlov samt nedsættelsen af regeringens vækstteam for handel og logistik, som til oktober skal komme med anbefalinger til regeringen.

Regeringen byder generelt initiativer velkommen, som fremmer velfungerende konkurrence og øget forbrugervelfærd. Samtidig ser regeringen positivt på initiativer, som frigør virksomhederne for byrder, der kan udgøre adgangsbarrierer til markedet eller unødige efterlevelseseffekter.

Regeringen lægger vægt på, at det er medlemsstaternes kompetence at fastlægge rammerne for etablering og drift af detailhandel i overensstemmelse med EU-retten.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.